

Et demokratisk perspektiv på kommunalpolitikernes arbejdsvilkår

Når borgerne går til kommunalvalg tirsdag den 18. november 2025 vil de forventeligt kunne vælge imellem over 9.000 kandidater til at udfylde de knapt 2.500 kommunalbestyrelsespladser, der er i landets 98 kommuner. Der er med andre ord mange, der gerne vil være kommunalpolitikere. Det er dog ikke en selvfølge, for kommunalpolitikernes arbejdsvilkår presses blandt andet af chikane og manglende tid.

Af Rasmus Tue Pedersen,
professor MSO, VIVE

Der er flere grunde til, at vi bør være opmærksomme på de arbejdsvilkår, som landets kommunalpolitikere har. For det første er kommunalpolitikere også medborgere, og ud fra en helt almindelig rimelighedsbetragtning har de krav på ordentlige vilkår. For det andet er kommunalpolitikernes arbejdsvilkår også væsentlige i et demokratisk perspektiv. På den ene side kan man sige, at det ikke må være for nemt at være kommunalpolitiker. I et demokratisk system er det en kerneværdi, at politikere og politiske beslutninger skal kunne udfordres og kritiseres, og som kommunalpolitiker må man derfor acceptere, at modstand og kritik er et grundvilkår for hvervet. På den anden side kan problemer med kommunalpolitikernes arbejdsvilkår også potentielt have negative demokratiske konsekvenser i forhold til, hvordan kommunalpolitikere udøver deres hverv og konsekvenser for, hvem der overhovedet vælger at blive kommunalpolitikere.

Konflikter og chikane

På mange måder kan hvervet som kommunalpolitiker virke til at være ganske tiltalende. Det er for eksempel ikke uden grund, at det kommunalpolitiske arbejde i Danmark ofte beskrives som et konsensusdemokrati. Der er blandt kommunalpolitikere en stærk norm om, at politiske beslutninger helst skal træffes med brede flertal, og hvis de kan træffes med enstemmighed, er det endnu bedre (Andersen og Thomsen 2019). Men idealet om konsensusdemokrati betyder langt fra, at hvervet som kommunalpolitiker nødvendigvis er fri for ubehageligheder.

Når man spørger nærmere ind til kommunalpolitikernes oplevelser, bliver det tydeligt, at det politiske arbejde også kan være præget af ret hårde personlige konflikter. Over halvdelen af kommunalpolitikere siger eksempelvis, at der er personer i kommunalbestyrelsen, som de ikke kan have en meningsfyldt dialog med, og tre ud af ti kommunalpolitikere mener, at debatten i kommunalbestyrelsen

er præget af upassende personangreb (Pedersen, Petersen, Kristensen, Houllberg og Pedersen 2021).

Endnu mere alvorlig er den ret omfattende chikane, som kommunalpolitikere udsættes for. Undertiden er chikanen fysisk. Greves borgmester, Pernille Beckmann, har eksempelvis fået ruder i sin private bolig smadret af stenkast, men meget af chikanen sker også på digitale og sociale medier. Tre ud af ti politikere har modtaget trusler på de sociale medier eller over mail, og langt flere modtager grove fornærmelser (Pedersen, Petersen og Thau 2024). Sexistiske beskeder er et særligt problem for de kvindelige kommunalpolitikere (Kosiara-Pedersen 2024). Vi har ikke gode tal for, hvordan chikanen mod politikere har udviklet sig over tid, men det virker ret oplagt, at de digitale medier har været med til at øge problemet.

Chikanen af kommunalpolitikere kan være et alvorligt personligt problem for politikerne, fordi det påvirker deres mentale helbred, men det kan også være et alvorligt demokratisk problem. En ikke uvæsentlig del af politikere fortæller, at chikanen får dem til at afholde sig fra at deltage i nogle offentlige diskussioner, og det påvirker også deres lyst til at genopstille ved kommende valg. De kvindelige kommunalpolitikere, der i forvejen er klart underrepræsenterede i kommunalbestyrelserne, ser ud til at være mere negativt påvirket af chikanen end de mandlige kommunalpolitikere (Pedersen, Petersen og Thau 2024).

Chikane af politikere har indtil for nyligt været påfaldende underbelyst, og når man taler med kommunalpolitikere, der har været udsat for chikane, har der blandt flere været en opfattelse af, at de stod lidt alene med problemet. Det er ved at ændre sig. Mange kommuner har taget problematikken op, og på centralt niveau har KL også sat fokus på problematikken (Vendelbo 2023). KL har blandt an-

” Tre ud af ti politikere har modtaget trusler på de sociale medier eller over mail, og langt flere modtager grove fornærmelser

det oprettet en hotline for chikane, trusler, hærværk, vold og grænseoverskridende seksual adfærd mod kommunalpolitikere, ligesom der også er udarbejdet vejledninger til, hvordan chikane kan håndteres (KL, Indenrigs- og Sundhedsministeriet og Danske Region 2023). Problemet er dog langt fra løst, og i et demokratisk perspektiv er det både problematisk, at chikanen tilsyneladende påvirker politikernes lyst til at deltage aktivt i politik, og ser ud til at ramme de kvindelige kommunalpolitikere særligt hårdt.

Tidsforbrug og vederlag

En anden udfordring er kommunalpolitikernes tidsforbrug på det politiske arbejde. Forud for det seneste kommunalvalg i 2021 angav kommunalpolitikere selv, at de i gennemsnit brugte 18 timer om ugen på deres politiske hverv. Tidligere undersøgelser i 2009, 2013 og 2017 har vist nogenlunde samme tidsforbrug (Pedersen, Petersen, Kristensen, Houlberg & Pedersen 2021). Det er et velkendt fænomen, at der kan være en tendens til at overrapportere sin arbejdstid, men selv hvis det reelle tidsforbrug for kommunalpolitikere er lidt lavere, end de selv opgiver, er der ikke meget tvivl om, at tidsforbruget er væsentlig højere nu i de større, sammenlagte kommuner, end det var i de tidligere, mindre kommuner.

At kommunalpolitikere tager deres politiske hverv så alvorligt, at de bruger meget tid på det, er i udgangspunktet ikke nødvendigvis et problem, men det giver blandt andet en udfordring i forhold til kommunalpolitikernes repræsentativitet. Hvis man er en rask og rørig pensionist uden hjemmeboende børn, er det måske relativt overkommeligt at afsætte knapt tyve timer om ugen til hvervet som kommunalpolitiker. Hvis man er en fuldtidsarbejdende småbarnsforælder, kan det være noget vanskeligere at afsætte så meget tid til hvervet. De unge kommunalpolitikere (man er ung, hvis man er under 40 år i kommunalpolitik) siger da også i højere grad end de ældre kommunalpolitikere, at politiker-hvervet giver udfordringer i forhold til privatlivet (Pedersen, Petersen, Kristensen, Houlberg & Pedersen 2021). Det høje tidsforbrug kan derfor være en udfordring i forhold til at sikre blandt andet den aldersmæssige repræsentation i kommunalbestyrelserne.

En mulig løsning på det høje tidsforbrug er at forøge politikernes vederlag, så de i højere grad kan skære ned på deres arbejde ved siden af og dermed i højere grad have deres kommunalpolitiske hverv som en deltids-

ler måske endda en fuldtidsstilling. En sådan løsning har dog en række ulemper. For det første er det langt fra alle kommunalpolitikere, der har lyst til at opgive deres fuldtidsjob ved siden af deres politiske hverv (Pedersen og Thau 2019). For det andet vil en væsentlig stigning i vederlaget til de knapt 2.500 kommunalpolitikere hurtigt løbe op i et trecifret millionbeløb. Hvis man virkelig vil, er det nok ikke umuligt at finde et sådant beløb på de offentlige budgetter, men udfordringen er, at lønstigninger til politikere helt generelt er i særklasse upopulære blandt befolkningen (Pedersen og Pedersen 2020).

En anden tilgang er at se på, hvordan man kan begrænse kommunalpolitikernes tidsforbrug. Her må kommunalpolitikere nok også vende blikket indad. Det er ikke deres ansvar, at kommunerne er blevet større og sagerne mere komplekse, men ikke desto mindre er det afledte højere tidsforbrug nok et problem, som politikere selv må tage initiativer til at løse. Når man taler med kommunalpolitikere, er det ret klart, at det høje tidsforbrug ved kommunalbestyrelses- og udvalgs møder til dels er et resultat af politikernes egne store diskussionslyst. Det er selvfølgelig positivt med engagerede politikere, men der er også kommuner, som med succes arbejder med at skabe en mødekultur, hvor møder starter og slutter til tiden. Derudover kan en del af løsningen være, at politikere kontinuerligt overvejer og drøfter, hvor mange beslutninger de egentlig skal træffe, og hvor mange beslutninger der kan lægges over i deres forvaltninger. Politikere kan naturligvis ikke uddelegere de principielle politiske beslutninger til embedsværket, men omvendt kan politikere måske i nogle tilfælde godt have mere tillid til, at forvaltningen kan træffe beslutninger vedrørende den præcise udmøntning af politiske beslutninger.

Kommunalpolitikernes tidsforbrug er en tilbagevendende problematik, og det vil nok være naivt at tro, at vi kan nå hen til et sted, hvor alle landets kommunalpolitikere er enige om, at de slet ikke har problemer med at få tiden til at slå til, eller at den tid, de bruger på politik, ikke går ud over familielivet. Men politikere kan som sagt godt selv tage nogle initiativer, både blandt dem selv og i deres forhold til forvaltningen, så tidsforbruget i det mindste ikke fortsætter med at stige. Det vil være afgørende for, at der fremover også er plads til kommunalpolitikere, der ikke har mulighed eller lyst til at droppe deres fuldtidsjob til fordel for hvervet som kommunalpolitiker.

” De unge kommunalpolitikere (man er ung, hvis man er under 40 år i kommunalpolitik) siger da også i højere grad end de ældre kommunalpolitikere, at politiker-hvervet giver udfordringer i forhold til privatlivet

” Derudover kan en del af løsningen være, at politikerne kontinuerligt overvejer og drøfter, hvor mange beslutninger de egentlig skal træffe, og hvor mange beslutninger der kan lægges over i deres forvaltninger.

De motiverede og kompetente politikere

Når vi fokuserer på udfordringerne ved kommunalpolitikernes arbejdsvilkår, er det vigtigt at understrege, at vi ikke står med et akut rekrutteringsproblem på kommunalpolitikere. Der er, som nævnt i indledningen af denne artikel, stadig mange som gerne vil være kommunalpolitikere, og blandt allerede indvalgte kommunalpolitikere er det da som regel også langt størstedelen, der gerne vil genopstille (Pedersen, Petersen, Kristensen, Houlberg, Pedersen 2021). Samtidig er der ingen grund til at tro, at vi ikke har kompetente kommunalpolitikere. Myten om, at politikere er personer, der ikke ville kunne klare sig i

”virkelighedens verden”, er netop en myte: Gennemsnitligt set er de indvalgte kommunalpolitikere for eksempel ret succesfulde på arbejdsmarkedet, før de træder ind i kommunalpolitik (Dahlgaard og Pedersen 2024).

Men kompetente kommunalpolitikere er ikke nok. Hvis vi både vil have kommunalpolitikere, der er kompetente og samtidig nogenlunde repræsentative i forhold til befolkningen, er det centralt, at arbejdsvilkårene ikke mindsker muligheder på tværs af køn og alder. Hvis vi også samtidig vil have kommunalpolitikere, der ikke viger tilbage for at blande sig i de vanskelige politiske diskussioner, kræver det også, at chikanen mod politikerne minimeres.

Referencer

Andersen, Lotte Bøgh & Nanna Thomsen (2019). *Politisk ledelse i danske kommunalbestyrelser*. Aarhus Universitet, Kronprins Frederiks Center for Offentlig Ledelse og KL.

Dahlgaard, Jens Olav & Rasmus T. Pedersen (2024). Inclusive meritocracy: ability and descriptive representation among Danish politicians. *Political Science Research and Methods*.

Kosiara-Pedersen, Karina. (2024). Single ladies and freedom of speech: gendered explanations for, and effects of, violence in politics. *European Journal of Politics and Gender*, 7(2), 221-238.

KL, Indenrigs- og Sundhedsministeriet og Danske Regioner (2023). *Chikane, trusler, hærværk og vold mod lokalpolitikere*. København: KL.

Pedersen, R.T. & Thau M. (2019). *Udvalgstyret i danske kommuner*. København: VIVE

Pedersen, R.T. & Pedersen, L.H. (2020). Citizen attitudes on politicians' pay: Trust issues are not solved by delegation. *Political Studies*, 68(2), 389-407.

Pedersen, R.T., Petersen, N.B.G., Kristensen, I.V., Houlberg, K. & Pedersen, L.H. (2021). *Kommunalpolitisk barometer 2021*. København: VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

Pedersen, Rasmus T., Niels Bjørn Grund Petersen & Mads Thau (2024). Online Abuse of Politicians: Experimental Evidence on Politicians' Own Perceptions. *Political Behavior* (Early access).

Vendelbo, Kristian (2023). Vi skal tage stress blandt kommunalpolitikere alvorligt, *Kommunen.dk*, 27. marts 2023 (<https://www.kl.dk/forsidenyheder/2023/marts/vi-skal-tage-stress-blandt-kommunalpolitikere-alvorligt>).